

Nuoren hyvinvoinnissa hyvä aikuinen on ykkönen

SPR:n Nuorten turvataloissa autetaan nuorta ja perhettä

Suomen Punaisen Ristin Nuorten turvatalot ovat alle 19 -vuotiaille nuorille tarkoitettuja kriisi- ja konsultaatiopisteitä. Ne tarjoavat mahdollisuuden keskusteluun ja elämäntilanteen tarkasteluun sekä toimivat neuvottelufoorumina nuoren ja hänen perheensä välillä. Tarvittaessa talo tarjoaa nuorelle yöpymismahdollisuuden. Turvatalolla tehtävä työ perustuu ratkaisu- ja voimavarakeskeiseen perhe- ja verkostotyöhön ja alan ammattilaisia avustavat vapaaehtoistyöntekijät.

Ensimmäinen Nuorten turvatalo perustettiin Helsinkiin vuonna 1990. Perustamista edelsi Suomessa uudenlainen ilmiö: nuorten kokoontuminen Helsingin keskustaan, erityisesti rautatieaseman seudulle.

Nuorten oleskelussa kaupungin keskustassa ei sinänsä ollut uutta. Nyt nuoret kuitenkin elivät kadulla ja kaupungin keskustassa päiväkausia, toisin kuin aikaisemmin. Alettiin puhua jopa katulapsista: nuorista, jotka viettivät öitä ulkona ja epämääräisissä majapaikoissa. Ilmiö sai uuden nimen: kuljeskelevat lapset ja nuoret.

Suomen Punaisessa Ristissä syntyi ajatus nuorten kriisiasumisprojektista, jolle haettiin Raha-automaattiyhdistyksen tukea. Saadun tuen avulla käynnistettiin kokeiluprojekti ja perustettiin ensimmäinen Nuorten turvatalo Helsingin Pakilaan.

Nuorten tarpeet yllättivät

Ensimmäisen turvatalon tarkoituksena oli tarjota kaduilla kuljeskeleville nuorille mahdollisuus turvalliseen yöpymiseen. Heille tarjottiin myös ruokaa ja mahdollisuus peseytymiseen. Turvatalo täytti nuoren fyysiset perustarpeet ilman hoidollisia tavoitteita.

- Ensimmäisinä viikkoina turvatalolle saapuneet nuoret kuitenkin yllättivät. Nuoret odottivat saavansa enemmän kuin heille oli valmistauduttu antamaan. He toivoivat aikuista apua elämänsä järjestämisessä, kertoo SPR:n Nuorten turvatalotoiminnasta vastaava **Erja Anttila**.

Ensimmäinen turvatalo alkoi heti toimia joustavasti nuorten tarpeita kuunnellen. Se tarkisti toimintalinjaansa ja ryhtyi aktiivisesti työskentelemään nuoren, hänen perheensä ja lähiverkoston kanssa tavoitteenaan saada nuoren elämä järjestykseen.

Toiminta laajenee suurimpiin kaupunkeihin

Toiminta Helsingin Nuorten turvatalolla oli tuloksellista. Ratkaisukeskeisiä ”ihmeitä” tapahtui monen nuoren elämässä. Sekä Punainen Risti että RAY olivat molemmat valmiita laajentamaan toimintaa. Rahoituksen turvin syntyivät Tampereen, Vantaan, Turun ja Espoon Nuorten turvatalot.

Tällä hetkellä uusia Nuorten turvataloja ei ole näköpiirissä.

- Uusi Nuorten turvatalostrategia on kuitenkin olemassa ja jatkamme toimintaa ehkä hiukan uusilla tavoilla. Pääpaino on edelleen vapaaehtoistyössä ja nuorten tilanteen tukemisessa yhteistyössä perheiden kanssa.

- Myös sosiaalista mediaa hyödynnetään nuorien tavoittamisessa. Nuorten oma kriisipalvelu verkossa on www.tukinet.net, joka löytyy samalla nimellä myös Facebookista.

Päihteet usein perheongelmien taustalla

Nuoret hakeutuvat turvataloihin pääasiassa perhesyiden vuoksi. Yli puolet apua hakevista nuorista kertoo riidoista ja tulehtuneesta ilmapiiristä kotona.

- Monet nuoret kertovat myös perheen päihde- ja mielenterveysongelmista, jotka voivat lopulta löytyä myös riitojen ja tulehtuneiden tilanteiden taustalta.

Vanhempien juominen aiheuttaa nuorissa ristiriitaisia tunteita.

- Kun nuoren turvattomuuden syynä on vanhempien juominen, nuori kokee tyypillisesti häpeää, mihin liittyy myös vihan ja katkeruuden tunteita, jotka tuovat suurta epävarmuutta arkielämään.

Joskus on vaikea tunnistaa tilanteet, missä nuoren pahoinvoinnin taustalla on vanhempien juominen. Voi olla sellaisiakin nuoria jotka ovat lojaaleja silloinkin, kun hakevat apua ja kertovat siksi ongelmista peiteltyinä.

Nuori reagoi vanhempien juomiseen matkimalla tai torjumalla

Turvataloissa vanhempien juominen näkyy pääsääntöisesti kahdella tavalla. Jotkut nuoret juovat tai käyttävät muita päihteitä turruttaakseen pahaa oloaan ja toiset kieltäytyvät alkoholista ja muista päihteistä kokonaan.

Turvataloilla puhutaan alkoholin käytöstä paljon.

- Lähtökohta on se, että alle 18-vuotias on alaikäinen eikä käytä alkoholia tai muita päihteitä. Puhumme myös kohtuukäytöstä ja sitä miten, nauttia alkoholia tasapainoisesti, ilman että siitä tulee ongelma.

Yhdessä eteenpäin

Kun nuori saapuu turvataloon, työntekijä ottaa hänet vastaan ja alkaa jutella siitä, millaista apua nuori tarvitsee. Samalla nuoren kanssa tehdään yhdessä suunnitelma, miten solmuun menneestä tilanteesta päästään eteenpäin.

Nuoren perheeseen otetaan yhteys pikaisesti ja vanhemmat pyritään tapaamaan viimeistään kahden vuorokauden kuluessa nuoren turvatalolle saapumisesta.

- Kun vanhempiin otetaan yhteys, he saattavat hämmästyä tai kiukustuakin, mutta useimmiten vanhemmat ovat hyvin yhteistyöhaluisia. Ensijärkytyksen jälkeen suhtautuminen on hyvinkin positiivinen.

Yhteydenoton jälkeen perheet tulevat turvatalolle juttelemaan. Perheet halutaan tavata mahdollisimman nopeasti, koska silloin nuoren motivaatio tilanteiden selvittämiseen on korkealla.

Nuorta ja perhettä tavataan tarvittaessa ensimmäisen vaiheen jälkeen toistamiseenkin.

Hyvä aikuinen, parempi nuori

Kokonaisuutena suomalainen perhe ja suomalainen nuori voivat tällä hetkellä Anttilan mielestä hyvin – suuri osa jopa erinomaisesti. Hyvinvoivat nuoret saavat merkittävää tukea aikuisista sekä mm. entistä enemmän koulutusta ja lisäkoulutusta.

- Toisaalta on olemassa selvästi pahoinvoivia nuoria, joiden vointi huononee vuosi vuodelta – välimatka hyvin ja huonosti voivien nuorten välillä kasvaa huolestuttavasti.

Huonosti voivilla nuorilla ei ole perheen verkostoa tukenaan samoin kuin hyvinvoivilla ikäisillään.

- Ei voi liikaa korostaa sitä, kuinka tärkeää nuorten hyvinvoinnissa on jaksavien aikuisten tuki. Lapsi tarvitsee aikuisen kasvaakseen, sillä aikuinen tukee mm. lapsen ja nuoren luottamuksen sekä itsetunnon kehittymistä.

Anttila muistuttaa, että nuoret, joilla ei ole vastuullisen aikuisen tukea, eivät usein esimerkiksi hakeudu opiskelemaan. He eivät myöskään välttämättä opi arjen taitoja, jotka suurimmaksi osaksi opitaan kanssakäymisessä aikuisen kanssa.

SPR:n Nuorten turvatalot rakentavat nuorten hyvinvointia koko perheen, myös aikuisten, hyvinvoinnin lähtökohdat huomioiden.